

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

De Bilt, 28 mei 2025

Onderwerp: Zienswijze op de Vernieuwde landelijke doelen Natura 2000-habitattypen en -soorten

Geachte heer of mevrouw ,

Voor de natuur in Nederland zijn de Natura 2000-doelen voor habitattypen en soorten ontzettend belangrijk. Utrechts Landschap hecht hier dan ook veel waarde aan. Het is ons dagelijkse werk om een bijdrage te leveren aan realisatie van deze doelen via beheer, herstel en ontwikkeling en het voorkomen van diverse externe bedreigingen. Maar helaas zien wij ook dagelijks dat de natuur het zwaar heeft en dat de biodiversiteit op veel plekken achteruitgaat. Een goed onderbouwde formulering en stevige verankering van de Natura-2000 doelen kunnen juist helpen om de natuur te herstellen.

Wij waarderen de inspanning die is gedaan om de landelijke doelen voor Natura 2000 te herzien en concreter te maken. Echter, wij constateren dat de voorgestelde doelen nog steeds tekortschieten om robuust natuurherstel en het behoud van biodiversiteit in Nederland te garanderen. Uitdagingen zoals (grond)waterbeheer en -verontreiniging, de stikstofcrisis, de forse recreatiedruk en de energietransitie hebben grote gevolgen voor weerbaarheid van de natuur. Daarom is het noodzakelijk om strategisch, wetenschappelijk onderlegd beleid te voeren dat onzekerheden wegneemt rondom natuurbehoud en -herstel. De voorgestelde doelen bieden onvoldoende zekerheid voor het behalen van een gunstige staat van instandhouding (GSVI), en zijn daarmee niet genoeg gebaseerd op de ecologische facetten en actuele drukfactoren van de Natura 2000 gebieden. Wij pleiten ervoor om de GSVI de basis voor de doelen te laten zijn, en doelen niet lager te stellen. Als doelen toch verlaagd zijn beneden de GSVI, in het kader van ecologische haalbaarheid, vragen we om inzichtelijke wetenschappelijke verantwoording hiervoor. Hieronder volgen onze belangrijkste opmerkingen en kritiekpunten.

1. Ontbrekende doelen voor soorten

Voor meerdere soorten zijn nog geen landelijke doelen geformuleerd. Dit betreft onder andere beschermde soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn en soorten die inmiddels duurzaam in

Nederland voorkomen maar waarvoor nog geen gebieden zijn aangewezen, zoals de kraanvogel, zeearend en middelste bonte specht. Tevens ontbreken de doelen voor stadsvogels en boerenlandvogels, omdat die zich voornamelijk buiten Natura 2000 begeven. Ook voor deze soorten zijn er herstelverplichtingen. Wij verzoeken u de ontbrekende landelijke doelen voor bijlage IV-soorten, recent gevestigde soorten en voor stadsvogels en boerenlandvogels nog vast te stellen en waar dat logisch is mee te nemen bij de definitieve vaststelling van de landelijke Natura 2000-doelen.

2. Te lage doelen voor soorten en habitattypen

Voor een aanzienlijk deel van de soorten en habitattypen, met name die die een zeer ongunstige staat van instandhouding hebben, zijn doelen vastgesteld die lager liggen dan de wetenschappelijk geadviseerde waarden. Wij verzoeken u een inzichtelijke wetenschappelijke onderbouwing te geven van deze keuze. Zonder deze wetenschappelijke onderbouwing is de keuze voor verlaging van de doelen niet gerechtvaardigd.

Ook zijn voor een deel van de soorten en habitattypen doelen gekozen in het midden van de wetenschappelijk geadviseerde bandbreedte, terwijl het hanteren van de bovengrens juist wenselijk is om voldoende ecologische zekerheid in te bouwen. Wij verzoeken u de landelijke doelen aan te scherpen door de bovengrens van de wetenschappelijke bandbreedtes als uitgangspunt te nemen, om zo meer ecologische zekerheid te creëren.

3. Onvoldoende aansluiting op de Natuurherstelverordening (NHV)

In de NHV is vastgelegd dat herstelmaatregelen uiterlijk in 2050 genomen moeten zijn voor nagenoeg de volledige benodigde referentieoppervlakte. Bij uitzondering kan er uitgeweken worden naar een percentage tussen de 90 en 100%. In de voorgestelde doelen wordt echter in meerdere gevallen onder de 90% van deze oppervlakte gebleven, zonder ecologische motivering. Dit is niet in lijn met de verordening en ondermijnt de juridische houdbaarheid van het nationale herstelplan. Wij verzoeken u de voorgestelde doelen in lijn te brengen met de verplichtingen uit de NHV, door minimaal de volledige benodigde referentieoppervlakte als uitgangspunt te hanteren.

4. Reactie op de vernieuwde doelen voor enkele habitattypen die voor de gebieden van Utrechts Landschap van belang zijn:

• H4010A Vochtige heiden op hogere zandgronden, H6230 Heischrale graslanden:

Momenteel zijn voor de vochtige heiden op hogere zandgronden en heischrale graslanden geen kwantitatieve oppervlakedoelen vastgesteld. Deze habitattypen hebben een zeer ongunstige staat van instandhouding. Een concreet en meetbaar oppervlakedoel is een onmisbare richtlijn om effectieve bescherming en natuurherstel te waarborgen. Wij vragen u om het doel te kwantificeren conform de GSVI.

Ons Park Vliegbasis Soesterberg levert bijvoorbeeld een belangrijke bijdrage aan behoud en herstel van H6230 heischrale graslanden en specifiek de associatie van liggend walstro en schapengras met geelsprietdikkopje als typische soort. Om de kwaliteit van deze natuur te

waarborgen is het belangrijk dat er een wetenschappelijk onderbouwd en kwantificeerbaar doel voor dit habitatype wordt gesteld.

- **H6410 Blauwgraslanden:**

Het geactualiseerde oppervlakte doel van blauwgraslanden bedraagt slechts 260 ha en is daarmee maar de helft van het benodigde oppervlak voor een GSVI. Het doel moet hoger zijn om de ecologische functie te behouden en vergroten. Wij verzoeken om het doel te verhogen naar minimaal 580 ha, gelijk aan de ondergrens van de GSVI.

De natuurgebieden op de flanken en aan de voet van de Utrechtse Heuvelrug hebben vanwege de aanwezigheid van kwelwater veel potenties voor verdere ontwikkeling en uitbreiding van blauwgrasland. Ons natuurgebied De Bunzing in Zeist is daar een voorbeeld van.

- **H7230 Kalkmoerassen:**

Ook bij de kalkmoerassen bedraagt het geactualiseerde oppervlakte doel slechts 18 ha en is daarmee maar de helft van het benodigde oppervlak voor een GSVI. Wij verzoeken om het doel te verhogen naar minimaal 33 ha, gelijk aan de ondergrens van de GSVI.

Wij hebben in bijvoorbeeld de Elster Buitenwaard en de Everdingenwaard hele goede resultaten met de ontwikkeling van kalkmoeras door inrichting en herstelbeheer.

De voorgestelde doelen zijn bij deze habitatypen te minimaal om een gunstige staat van de natuur te verzekeren en bieden onvoldoende basis voor het realiseren van robuust natuurherstel en het behoud van biodiversiteit in Nederland. Wij pleiten voor hogere en stevig wetenschappelijk onderbouwde doelen die aansluiten bij de gunstige staat van instandhouding en de huidige staat van de natuur.

Wij danken u voor de mogelijkheid tot inspraak en vertrouwen erop dat u onze opmerkingen en kritiekpunten zult meenemen in de verdere herziening van de landelijke N2000-doelen.

Met vriendelijke groet,

Utrechts Landschap